

18 Νοεμβρίου, 1994

[ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΛΑΜΠΙΔΟΝΙΤΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΗΣ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 76/92)

5 *Αναγκαστική Απαλλοτριώση — Άρθρο 23.5 του Συντάγματος — Επιστροφή του απαλλοτριωθέντος — Προϋποθέσεις — Χρησιμοποίηση μέρους του κτήματος εκτός του οδοστρώματος για διευκόλυνση της κυκλοφορίας των οχημάτων εμπίπτει στο σκοπό για τον οποίο απαλλοτριώθηκε που ήταν η βελτίωση των οδών και η διάνοιξη δρόμων.*

10 Οι αιτητές προσέβαλαν με την προσφυγή τους την παράλειψη των καθ' ων η αίτηση να τους επιστρέψουν μέρος του απαλλοτριωθέντος κτήματός τους που όπως ισχυρίστηκαν δεν χρησιμοποιήθηκε για τον σκοπό για τον οποίο απαλλοτριώθηκε.

Το Ανώτατο Δικαστήριο απορρίπτοντας την προσφυγή αποφάσισε ότι:

15 Η νομολογία θέλει αντικειμενικό το κριτήριο, αν σε συγκεκριμένη υπόθεση εφαρμόζονται οι διατάξεις του Άρθρου 23.5 του Συντάγματος. Τούτο σημαίνει πως η απόφαση πάνω στο ζήτημα δεν υιοθετεί, κατ' ανάγκη, οποιοδήποτε από τους διύσταμένους ισχυρισμούς, αλλά στηρίζεται στα αντικειμενικά δεδομένα.

20 Η παρεξήγηση των αιτητών εδώ δημιουργείται από το γεγονός πως το επίδικο κτήμα δεν χρησιμοποιήθηκε ολόκληρο στο ασφαλτικό τμήμα του δρόμου. Η θέση όμως αυτή αγνοεί τους πραγματικούς σκοπούς της απαλλοτριώσης που ήταν, όπως αναφέρεται στη σχετική γνωστοποίηση, η βελτίωση των οδών και η διάνοιξη δρόμων στο χωριό. Ανοίγματα παραπλευ-
25 ρως των δημοσίων δρόμων, ιδιαίτερα σε ορεινές περιοχές χρησιμοποιού-

νται για στάθμευση οχημάτων, αλλαγή πορείας ή διευκόλυνση της κίνησης και από τις δυο κατευθύνσεις. Η ουσία της υπόθεσης είναι πως, και για τους λόγους που αναφέρθηκαν πιο πάνω, το επίδικο κτήμα χρησιμοποιήθηκε και είναι αναγκαίο για τους σκοπούς που απαλλοτριώθηκε.

5

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Cyprus Tannery Ltd v. Republic (1977) 3 C.L.R. 75,

10

Menikou v. Republic (1973) 3 C.L.R. 73.

Προσφυγή.

15

Προσφυγή εναντίον της απόφασης των καθ' ων η αίτηση με την οποία απορρίφθηκε αίτημα των αιτητών για επιστροφή μέρους του κτήματός τους που απαλλοτριώθηκε, και το οποίο δεν χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης.

20

Μ. Παπαπέτρου, για τους Αιτητές

Ε. Οδυσσέως, για τους Καθ' ων η αίτηση 1.

Μ. Τσαγγαρίδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση 2.

25

Cur. adv. vult.

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Το κτήμα των αιτητών απαλλοτριώθηκε με σχετικό διάταγμα, που δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, στις 30.10.82. Το διάταγμα αυτό επηρέασε την ακίνητη περιουσία και άλλων ιδιοκτητών στο Παλαιχώρι. Ο σκοπός της απαλλοτρίωσης, όπως αναφέρεται στη γνωστοποίηση, της 28.7.82, ήταν η διάνοιξη οδών στο χωριό.

30

35

Οι αιτητές ισχυρίζονται πως το μεγαλύτερο τμήμα του κτήματος δε χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς της απαλλοτρίωσης και γι' αυτό, μέσω των δικηγόρων τους ζήτησαν την επιστροφή του, σύμφωνα με το άρθρο 23.5 του Συντάγματος. Το αίτημά τους απορρίφθηκε με επιστολή του Επάρχου Λευκωσίας, ημερ. 26.9.89, στην οποία αναφέρεται πως δεν υπήρχε πλεόνασμα του επίδικου κτήματος για επιστροφή, γιατί ολόκληρο ήταν απαραίτητο για το οδικό δίκτυο. Στην ίδια επιστολή καλούνταν οι αιτητές να μετακινήσουν διά-

40

φορα άχρηστα αντικείμενα, ως ξύλα κ.λπ που είχαν τοποθετήσει στο δημόσιο δρόμο, στο τμήμα δηλαδή του κτήματος που οι ίδιοι απαιτούν να τους επιστραφεί.

5 Το κτήμα, για το οποίο μιλούμε, φαίνεται στο τοπογραφικό σχέδιο, τεκμήριο 1 στη γραπτή αγόρευση του δικηγόρου των καθ' ων η αίτηση 1 και 2. Με χρώμα κόκκινο ξεχωρίζει το μέρος που οι αιτητές ισχυρίζονται πως δεν χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς της απαλλοτριώσης, ενώ με μπλε δείχνεται αυτό που χρησιμοποιήθηκε
10 για να διαπλατυνθεί το ασφαλτικό οδόστρωμα.

Οι αιτητές, για να υποστηρίξουν τον ισχυρισμό τους, ότι δηλαδή δεν χρησιμοποιήθηκε όλο το κτήμα για τους σκοπούς που απαλλοτριώθηκε, έφεραν μαρτυρία, σύμφωνα με την οποία, στο τμήμα αυτό
15 υπάρχουν μόνιμα τοποθετημένα ξύλα και άλλα άχρηστα αντικείμενα, τα οποία οι αρμόδιες αρχές δεν ενδιαφέρθηκαν ποτέ να μετακινήσουν. Κατέθεσε επίσης ο πρώην κοινοτάρχης του χωριού, ο οποίος με επιστολή του προς τον Έπαρχο Λευκωσίας, ημερομηνίας 2.3.87, ζήτησε να επιστραφεί στους ιδιοκτήτες το τμήμα του επίδικου κτήματος, που δεν χρησιμοποιήθηκε.
20

Οι καθ' ων η αίτηση εισηγούνται, από την άλλη μεριά, πως το κτήμα περιήλθε στην κυριότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας, με απόφαση του Δικαστηρίου στις 17.1.86 και ολόκληρο χρησιμοποιήθηκε
25 για τους σκοπούς της απαλλοτριώσης. Το άνοιγμα που εφάπτεται στο ασφαλτικό οδόστρωμα, και που αποτελεί το επίμαχο τμήμα του κτήματος που οι αιτητές θέλουν να τους επιστραφεί, εξυπηρετεί ακριβώς την τροχαία κίνηση, γιατί διευκολύνει τη στάθμευση αυτοκινήτων, ή την αλλαγή πορείας ή τη διακίνησή τους και από τις δυο κατευθύνσεις. Η ρύθμιση αυτή είναι αναγκαία γιατί η περιοχή είναι ορεινή, με πολύ στενούς δρόμους. Επιστημάνθηκε επίσης το γεγονός πως σε μικρή απόσταση από το επίδικο κτήμα λειτουργούσε το δημοτικό σχολείο του χωριού, που σημειώνεται στο τοπογραφικό σχέδιο με τη λέξη "school" ενώ απέναντί του βρίσκεται το νοσοκομείο.
30 Για τη συμπλήρωση των γεγονότων, μολονότι δεν έχει σημασία, το δημοτικό σχολείο έχει έκτοτε μετακινηθεί, το κτίριο όμως θα χρησιμοποιηθεί για άλλους πολιτιστικούς σκοπούς.
35

Η νομολογία μας θέλει αντικειμενικό το κριτήριο, αν σε συγκεκριμένη υπόθεση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 23.5 του Συντάγματος. Τούτο σημαίνει πως η απόφαση πάνω στο ζήτημα δεν υιοθετεί, κατ' ανάγκη, οποιοδήποτε από τους διιστάμενους ισχυρισμούς, αλλά στηρίζεται στα αντικειμενικά δεδομένα.
40

Εδώ, νομίζω πως η παρεξήγηση των αιτητών δημιουργείται από το γεγονός πως το επίδικο κτήμα δεν χρησιμοποιήθηκε ολόκληρο στο ασφαλικό τμήμα του δρόμου. Η θέση όμως αυτή αγνοεί τους πραγματικούς σκοπούς της απαλλοτριώσεως που ήταν, όπως αναφέρεται στη σχετική γνωστοποίηση, η βελτίωση των οδών και η διάνοιξη δρόμων στο χωριό. Όπως έχω ήδη πει ανοίγματα παραπλεύρως των δημοσίων δρόμων, ιδιαίτερα σε ορεινές περιοχές χρησιμοποιούνται για στάθμευση οχημάτων, αλλαγή πορείας ή διευκόλυνση της κίνησης και από τις δυο κατευθύνσεις.

5

10

Δεν αποδίδω καμιά σημασία στους ισχυρισμούς των αιτητών πως στο επίμαχο τμήμα του κτήματος υπάρχουν ξύλα και άλλα αντικείμενα, και τα οποία οι αρμόδιες αρχές δεν μετακινούν. Το ίδιο ισχύει και για τη θέση των καθ' ων, πως αυτά τοποθετήθηκαν από τους αιτητές, που τους κάλεσαν επανειλημμένα να τα μετακινήσουν. Η ουσία της υπόθεσης είναι πως, και για τους λόγους που αναφέρω πιο πάνω, το επίδικο κτήμα χρησιμοποιήθηκε και είναι αναγκαίο για τους σκοπούς που απαλλοτριώθηκε. (Σχετικές είναι και οι υποθέσεις *Cyprus Tannery Ltd v. The Republic* (1977) 3 A.A.Δ. 75 και *Μενοίκου v. Δημοκρατίας* (1973) 3 A.A.Δ. 73.)

15

20

Δεν θα ασχοληθώ σχολαστικά με την προδικαστική ένσταση των καθ' ων πως η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη. Από τη διατύπωση του αιτητικού, είμαι ικανοποιημένος πως οι αιτητές προσβάλλουν την παράλειψη εκτέλεσης οφειλομένης ενέργειας από τις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 23.5 του Συντάγματος, που είναι συνεχής. Και τούτο ανεξάρτητα αν η διοίκηση απέρριψε την αξίωση των αιτητών από τις 26.9.89, γιατί αργότερα ανέλαβε να επανεξετάσει το ζήτημα. Μετά την παρέλευση όμως 11 μηνών δεν δόθηκε οποιαδήποτε απάντηση στους αιτητές, οι οποίοι και καταχώρισαν την παρούσα προσφυγή. Η αρνητική πάλιν απάντηση ακολούθησε την καταχώριση.

25

30

Η προσφυγή απορρίπτεται αλλά δεν γίνεται οποιαδήποτε διαταγή για τα έξοδα.

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς διαταγή για έξοδα.